

Zpráva ze služební cesty do SRN

Místo:

Bundesarchiv, Abteilung Deutsches Reich, Finckelsteinallee 63, 12205 Berlin, Německo

Termín cesty:

15.-20. 9. 2013

Účel cesty:

Studijní pobyt v rámci IP - Nacistická okupační správa v PČM a její představitelé

Účastník cesty:

PhDr. Zdeňka Kokošková, vedoucí 3. oddělení Národního archivu

PhDr. Jaroslav Pažout, Ph.D. a Mgr. Monika Sedláková, pracovníci 3. oddělení Národního archivu

Zprávu podává:

PhDr. Zdeňka Kokošková, PhDr. Jaroslav Pažout, Ph.D. a Mgr. Monika Sedláková

Datum vyhotovení:

26. září 2013

Podpis ředitelky archivu: PhDr. Eva Drašarová, CSc., podepsáno elektronicky

Část všeobecná

Služební cestu jsme zahájili 15. září 2013 v 8.29 hodin v Praze na hlavním nádraží (Z. Kokošková a M. Sedláková) a 8.38 hod. na nádraží v Liberci (J. Pažout). Do vlaku EC 176, který vyjel z Prahy, přistoupil J. Pažout v Drážďanech v 10:45 hod. Do Berlína na nádraží Südkreuz jsme dorazili společně ve 13.08 hodin. Cesta proběhla bez potíží.

Ubytování jsme byli poblíž zastávky Yorckstrasse v menším apartmánu na Kreuzbergstrasse.

Celý týden jsme pracovali v Bundesarchivu na Finckensteinallee, kde se nachází oddělení Německé říše spravující archivní dokumenty ústředních říšských úřadů z let 1867/71-1945.

Zpět do České republiky jsme se vraceli v pátek 20. 9. 2013 a použili jsme vlak EC 179 z Berlína, hlavního nádraží, jenž vyjížděl v 16.47 hod. a do Prahy-Holešovic dorazil ve 21.16 hod. J. Pažout přestupoval v Drážďanech v 19.09 hod. do vlaku RE 5257 jedoucího do Liberce, kam přijel ve 21.18 hod. Návrat všech účastníků cesty proběhl bez potíží.

Část odborná

Cílem cesty bylo pokračování v základním výzkumu personálních spisů z fondů centrálních říšských úřadů k předním představitelům nacistické okupační politiky v protektorátu v období 1939-1945 uložených v Bundesarchivu a navázání tak na služební cestu PhDr. Z. Kokoškové uskutečněnou v květnu letošního roku. Dokumenty by měly sloužit k přípravě slovníku představitelů okupační správy v Protektorátu Čechy a Morava. Tato druhá cesta byla zaměřena na výzkum dokumentů týkajících se zejména osob vykonávajících v protektorátu funkci oberlandrátů, dále pak okresních hejtmanů a starostů.

Osobní složky bylo nutné nejprve hledat v rozsáhlé databázi, která je k dispozici v několika počítačích v centrální badatelně Bundesarchivu. Přesvědčili jsme se, že je nezbytně nutné znát předem nejen jméno a příjmení, ale i datum narození. V opačném případě není většinou možné identifikovat hledanou osobu. Osobní údaje je potřebné dohledávat ve fondech našeho archivu a ve fondech uložených v ABS (často stačí využít tzv. lustrační kartotéku Studijního ústavu MV). Dle odkazů v databázi lze objednávat archivní fondy přístupné na mikrofilmech či mikrofiších (Reichskanzlei der NSDAP, SS-Führerpersonalakten, Sammlung SA mit Sturmabteilungen der NSDAP, Rasse und

Sippenamt), které byly zfilmovány v tehdejší americkém Berlin Document Center a slouží místo originálů.

Objednané materiály jsou badateli k dispozici ve speciální studovně mikrofilmů, kde si každý může sám vytisknout kopie příslušných dokumentů.

Nově jsou do databáze Bundesarchivu připojovány i odkazy na nedigitalizované spisy (mj. z fondů Reichsjustizministerium a Reichsinnenministerium). Vzhledem k tomu, že stále není možno v archivu pracovat s digitálním fotoaparátem nebo s vlastním skenerem, je nutné vypisovat potřebné údaje nebo si objednat vyhotovení kopií u soukromé firmy, jež je finančně náročnější než tvorba kopií z mikrofilmů.

Z archivní databáze jsme zaznamenávali i odkazy na fondy uložené v pobočkách Bundesarchivu ve Freiburgu a v Koblenzi, kam by měly být směřovány služební cesty v budoucnu.

Ve čtvrtek dopoledne jsme se (Z. Kokošková a M. Sedláková) vypravily do bývalého koncentračního tábora Sachsenhausen, jehož památník s muzeem je součástí města Oranienburg vzdáleného 25 km od centra Berlína. Měly jsme možnost projít celý tábor budovaný od roku 1936 včetně tzv. sovětského speciálního tábora, který využíval po roce 1945 NKVD. V několika dochovaných dřevěných barácích je umístěna stálá expozice připomínající děsivou historii tábora.

Závěr

Studium personálních spisů protektorátních úředníků okupační správy, zejména oberlandrátů, okresních hejtmanů a starostů, navázalo na květnový výzkum PhDr. Z. Kokoškové a zároveň jej rozšířilo do nižší sféry nacistické okupační správy v protektorátu. Shlédnuté dokumenty vhodně doplňují personální materiály uložené v NA, ABS a v dalších českých archivech.